

kin kentällä. Mutta mitä tämän kirjan käsittelemä tyttöjen seksuaalisointi oikeastaan on? Siinä julkisessa keskustelussa, jota kirjoittaja on tutkinut, käsitteen sisältönä on aggressiivisen aktiivinen hyperheteroseksuaalisuus 8–19-vuotiaiden ("tweens and teens") tyttöjen pukeutumises- sa, ehostuksessa ja käytöksessä, minkä ymmärretään aiheutta- van paitsi tyttöjen tunne-elämän häiriöitä, myös poikiin kohdistu- vaa uhkaa. Kirjoittajan mukaan niin konservatiivinen kuin femi- nistinenkin seksuaalisointihuoli syyllistää tyttöjä mutta jättää ra- kenteelliset tekijät, kuten kulu- tus- ja kilpailukapitalismin, suh- teettoman vähälle huomiolle.

Mikä on kirjan agenda, mitä se haluaa sanoa? Kirjanteon mo- tiiveja voi tavata esipuheesta ja yhteenvedosta. Kirjoittaja on sosiologi, joka on erikoistunut historialliseen sosiologiaan ja jonka psykoanalyttiset opin- not ovat kirjaa kirjoittaessa vielä kesken. Kustantaja on oivalta- nut, että sosiologinen sosiaali- sen konstruktionismin teema kantaa. Ja kantaahan se.

Kirjan sisältö jäsentyy kuutena lukuna, joista neljä keskimmäis- tä on numeroitu. Johdanto pun- taroi alustavasti seksuaalisoin- tia sosiaalisena kysymyksenä kirjoittajan ja hänen aiemman kirjoittajakumppaninsa Gail Hawkesin historiansosiologisiin tutkimuksiin viitaten. Näissä on

Sosiologiaa ja psykoanalyysia keskusteluun tyttöjen seksuaalisoinnista

R. Danielle Egan: *Becoming Sexual. A Critical Appraisal of the Sexualization of Girls.* Polity Press, Cambridge & Malden 2013. 200 s. ISBN 978-0-7456-5073-9

Seksuaalisuus, etenkin nuor- ten tyttöjen, on kuuma aihe niin moraalinvartiointiin kuin sosiaalitieteellisen tutkimuksen-

kantavana teemana viktoriaanisen väestö- ja seksuaalipolitiikan historiallisten aikaansaannosten erittely. Kirjan ensimmäinen numeroitu luku tarttuu härkää sarvista ja pyrkii määrittelemään, mitä seksuaalisointi on. Sen se tekee kuitenkin ottamalla yhtäältä esimerkkejä kritisoimastaan seksuaalisointikriittisestä pamflettikirjallisuudesta ja muista aiheeseen osuvista julkisen keskustelun sisällöistä ja toisaalta tarjoamalla seksuaalisuuden heräämistä ja kohtaamista koskevaa empiiristä tilastollista aineistoa Australiasta, Britannia ja Yhdysvalloista. Tässä kohtaa kirjan argumentti on selvä: seksuaalisointikriittinen keskustelu liioittelee väittämiään seksuaalisoinnin reaalisia seurauksia.

Kirjan toinen luku osoittaa sanansa niille feministeille, jotka tyttöjen seksuaalisointia paheksuessaan eivät paljoakaan poikkeaa konservatiivisia patriarkaalisia perhearvoja puolustavien puheenvuorojen esittäjistä. Kirjoittajan, joka sekä omien sanojensa että tekstinsä sitoumusten nojalla epäilemättä edustaa feminististä tutkimusotetta, agendana tässä luvussa on kaivaa esille piilevää ambivalenssia feministisessä tyttöjen seksuaalisointi -diskurssin kritiikissä (s. 60). Kirjoittaja pahoittelee havainnoimansa nais- ja tyttö-tutkimuksen suuntauksen siir-

tymää rakenteiden kritiikistä kohti yksilöitä syyllistävää, piilevän moralistista kritiikkiä.

Kolmannelta luvusta eteenpäin kirjoittajan psykoanalyttinen viehtymys saa selkeästi jalansijaa. Tämän hintana on, ettei essentialismien peikko voi jättää laskuista. Kirjoittaja viittaa Foucault'hon, muttei oman tutkimuksensa kannalta mitään ilmeisimmin olennaiseen Foucault'n seksuaalisuuden historiaa koskevaan tutkimukseen. Kirjoittajan psykoanalyttinen arsenaali koostuu Freudin lisäksi alan merkittävistä teoreetikoista, kuten Melanie Klein, Christopher Bollas, James Kincaid ja Joan Riviere. Kirjan hall of fame mainitsee vielä Wilhem Reichin, muttei Jacques Lacania, joka psykoanalyysin kriittisenä filosofina tulisi lähemmäksi sosiologista selitystapaa kuin kenties kukaan kirjassa mainituista. Tässä kohtaa kirjoittaja antaa Bourdieun ja Eliasian jäsentää seksiä yhteiskunnassa makukysymyksenä (s. 85).

Teos on pamfletti. Se pyrkii osoittamaan, että tyttöjen seksuaalisointi -diskurssi on sosiaalinen konstruktio, joka syyllistää tyttöjä ja ylläpitää ja uusintaa englanninkielisen läntisen kulttuuripiirin ("Anglophone West") tarvetta varjella valkoista keskiluokkaa saastumiselta. Nojautuessaan psykoanalyttisiin selitysmalleihin kirjoittaja

tulee tahtomattaankin syyllistyneeksi siihen metodologiseen individualismiin, reduktionismiin, jota hän kritisoi.

Kirjan alkupuoli on hengästyttävää tekstiä, affektiivista, affekteja nostattavaa, affekteja hämmentävää. Lukijalle tulee tavan takaa mieleen, onko kirjan punainen lanka hukassa, onko teos vain osa juuri sitä tyttöjen seksuaalisoinnin kulutusjuhlaa, jota ja jonka yksipuolista kritiikkiä se ilmoittaa kritisoivansa.

Jälkipuoliskollaan kirja on vähemmän tunteikas ja analyttisempi. Analyysin lähtökohtana on lasten aseksuaalisuusväitteen ja psykoanalyysille tyypillisen lasten polymorfisen seksuaalisuus käsityksen virittämä jännite. Sosiologian termein (Elias, Bourdieu) seksuaalisuuden esitys- ja tulkintatavat koodautuvat makua koskevinä kysymyksiin. Kirjoittajan omaksuma psykoanalyttinen selitystapa tarjoaa transferenssia seksuaalisointidiskurssin vinoutuneen luonteen selitykseksi: ilmiön taustalla onkin valkoisen patriarkan kokema uhka torjutun polymorfisen seksuaalisuuden paluusta kulutuskapitalismin markkinointityön ennalta-arvaamattomien ja hallitsemattomien uusien muotojen mukana.

Vaikka kirja on selvästi puheenvuoro, se sisältää myös analyttistä tekstiä eikä näin

ollen jää pelkäksi retoriseksi maalailuksi. Kirja asettaa empiirisen tutkimustiedon ja tyttöjen seksuaalisointi -kirjoittelun toistensa antiteeseiksi. Kirjoittajan tutkimusagendana on useampia selittäviä muuttujia huomioivan mallinnuksen tuominen naiseen kohdistuvan väkivallan tutkimukseen (s. 65). Kuitenkin etenkin feministisen sosiologian saralla on kirjoittajia (esim. Angela McRobbie), jotka kontribuoiivat sekä teoksessa käytettyyn tutkimuskirjallisuuteen että siihen tyttöjen seksuaalisointia yksipuolisesti kritisoivaan diskurssiin, joka on käsillä olevan kirjan kritiikin kohde. Siispä teos vaatii lukijalta huomattavaa tarkkaavaisuutta sen selvälläpitämiseksi, missä puhuu kirjoittaja, missä taas ovat äännessä kirjoittajan kritisoiman diskurssin ja sitä kantavan liikkeen toimijat. Kärsivällistä lukijaa kuitenkin palkitaan kirjan loppuluvussa, missä analyysi terävöityy. Tällöin myös viimeistään käy selväksi, että kirjoittajan tulkinta tyttöjen seksuaalisointi -diskurssista noudattaa Sigmund Freudin unien tulkinnan kaavaa.

Jo kirjan otsikko on vähintäänkin hämäävä, ellei peräti harhaanjohtava. *Becoming sexual* -ilmauksen sijasta koko kirjan näkökulmaa kuvaisikin otsikotasolla paremmin ilmaus "Return of the repressed", joka

on ilmaus jota kirjoittaja käyttää tyttöjen seksuaalisointi -diskurssin selityksestään (s. 119).

Kirjan tutkimuskohde rajautuu englanninkieliseen läntiseen maailmaan: sen aineistot ovat Australiasta, Britanniaasta ja Yhdysvalloista. Asia mainitaan kirjan mittaan kuitenkin niin useasti, että lukijalla herää kysymys, miten "Anglophone West" poikkeaa muita kieliä puhuvasta tai ei-länsimaisesta maailmasta. Tähän kysymykseen teos ei ota minkäänlaista kantaa. Mikä tai kuka konstruoi tyttöjen seksuaalisuuden? Vastaus tähänkin kysymykseen jää vajaan, kirjoittaja tunnustaa. Kirja keskittyykin valkoisen tyttön seksuaalisoinnin moraalipaniikkiin ja sen kritiikkiin.

Kirjan alkuosa on hyvin tunteikas ja deskriptiivinen ja sen loppuosa analyttisempi ja affirmatiivisuuteen pyrkivä. Kirjan alkuosan, lukijaa hämmentävien yksityiskohtaisine kuvauksineen ja lainauksineen nuorten myyttisistä seksikokeiluista, voi hyvällä tahdolla ajatella jonkinlaisena demonstraationa teoksen keskeisestä väittämästä: miten tunteita voidaan julki- sessa keskustelussa nostattaa ja nostatetaan. Kriittisemmin voisi kysyä, palveleeko moraalipaniikkia lähentelevän diskurssin retostelu muuta kuin kirjan myyntiä sensaation keinoin. Kirja on selvästikin tehty

kiireessä, aiheen aallonharjatilanteessa. Lähdeluettelo on pitkä, muttei tavoita keskeistä tyttötutkimusta. Hakemisto on vajaa: läheskään kaikkia tekstissä esiintyviä lähteitä ei ole otettu hakemistoon. Myös keskeisen käsitteistön sisällyttäminen hakemistoon jää vaillinaiseksi.

Huolimatta psykoanalyysin opinnoistaan kirjoittajan mielenlaatu on selkeän sosiologinen. Tämä käy ilmi viimeistään yhteenvetdon viime lauseesta, missä kirjoittaja kehottaa ottamaan tutkijana vastuuta sosiaalisten ongelmien luomisesta.

Kirjaa voi suositella oheislukemistoksi sosiologian, sukupuolentutkimuksen ja tyttötutkimuksen opintoihin.

Ismo Kantola